

Az Európai Szociális Partner szervezetek közös projektje

Társadalmi párbeszéd mini esetek

Mini eset: Magyarország	
„Közös tanulmányutak az ágazati szociális párbeszéd javítására”	
Az est összefoglalása	<p>Az ágazati szociális partnerek kapacitásának és magának a társadalmi párbeszédnek a fejlesztése érdekében tanulmányutak szervezésére került sor európai szintű társadalmi párbeszéd találkozók szervezésére. 2005 óta a tanulmányutakon a vegyipar, a bányaiipar, az elektromos és szerszámgépipar és a közszolgáltatás, a postai szolgáltatás, a légi szállítás, a helyhatósági szolgáltatás és a vízgazdálkodás képviselői vesznek részt.</p> <p>A két- vagy háromnapos látogatások megkönnyítik a rendszeres és személyes kapcsolattartást a magyar szociális partnerek és ezek EU-szintű megfelelői között, és hasznos lehetőséget kínálnak a résztvevőknek, hogy európai szinten ismerkedjenek meg a tevékenységekkel.</p> <p>A tanulmányút programja elismeri a magyar ágazati szintű társadalmi párbeszédet sújtó folyamatos nehézségeket, ugyanakkor helyi kezdeményezéseket ösztönöztek és hatást gyakoroltak a nemzeti és ágazati társadalmi párbeszéd gyakorlati módszereire</p>

Magyarország: „Közös tanulmányutak az ágazati szociális párbeszéd javítására”

Háttér

2004-ben a magyar szociális partnerek megállapodtak, hogy létrehozzák az ágazati társadalmi párbeszéd-bizottságokat (SDC) az európai szinten már működő hasonló szervek nyomán. A magyar kormány kezdettől fogva pozitívan tekintett a kezdeményezésre, és jelentős támogatást nyújtott az ágazati társadalmi párbeszéd fejlesztéséhez. A kormány titkári támogatást hozott létre a közös testületek számára, és további pénzügyi segítséget is biztosított. A tanulmányutak a kormány pénzügyi támogatásának egy aspektusát érintik.

A jelenlegi projekt egy korábbi, 2002 júniusában indult és 2003 decemberében véget ért kezdeményezést követett, amely az EU PHARE-programjának támogatását élvezte. Ez a korábbi kezdeményezés arra törekedett, hogy létrehozzon egy intézményes keretet az ágazati társadalmi párbeszéd folytatásához Magyarországon – egy olyan elemet, amely látszólag hiányzik az ország korábbi ipari kapcsolati rendszeréből.

2001-ben a magyar munkavállalók mindössze 6 %-ára vonatkozott valamilyen önkéntes ágazati kollektív szerződés, és a bővítési eljárások (vagyis az ágazati megállapodások alkalmazottakra és az aláíró szervezetekhez nem tartozó alkalmazottakra való kiterjesztése) is csak további 2,1 %-os növekedést biztosított. A PHARE-projekt elemzése szerint a Magyar ágazati kollektív szerződések tartalma szegényes volt, a megvalósítás garanciái pedig kétségesek. A korábbi nemzeti kormányok különböző ágazati konzultációs fórumokat hoztak létre, amelyek formálisan az ágazati minisztériumokkal dolgoztak együtt, azonban sem a munkavállalók, sem a szakszervezetek nem voltak elégedettek ezeknek a intézkedéseknek a tartalmával és eredményeivel.

A PHARE-projekt része volt egy dán szakértői csoport támogatása, és a cél kétoldalú ágazati bizottságok létrehozása volt 18 iparágban, hogy megfelelő fórumok álljanak rendelkezésre az ágazati irányelvek megvitatására, a kollektív

szerezés elősegítésére és a magyar szociális partnerek felkészítésére ahhoz, hogy hatékony szerepet játsszanak az EU-szintű ágazati szociális párbeszédben.

A PHARE-programot követően, majd 2004-ben összesen 36 kétoldalú ágazati társadalmi párbeszéd bizottság alakult Magyarországon. Ezek között volt 26 társadalmi párbeszéd bizottság a különböző ágazatok számára, beleértve a bányászatot, az élelmiszeripart, az építőipart, a távközlést és a gázszolgáltatást, valamint az a 10 ágazati társadalmi párbeszéd bizottság, amelyek az egyes bizottságokon belüli alágazatokat képviselték, így pl. a cukorgyártást, az édesipart, a húsfeldolgozást és a sütőipart az élelmiszeriparon belül.

A szociális partnerek szabadon határozhatják meg a bizottságok hatókörét és eltérhetnek a Gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása az Európai Unióban (*Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*, NACE) szigorú meghatározásaitól. Ennek következtében ágazati szociális párbeszéd bizottságok alakultak olyan iparágakban, mint pl. a vagyonvédelemben – amely az egyik leggyorsabban növekvő iparág az utóbbi évtizedekben – és a védett munkahelyeken.

Az ágazati szociális párbeszéd bizottság fő tevékenységei a következők:

- ✧ Szociális partneri konzultáció a kormányzati feljegyzésekről és egyéb dokumentumokról;
- ✧ Szociális partneri kezdeményezések kidolgozása;
- ✧ Ajánlások elkészítése; és
- ✧ Részvétel az EU-szintű szociális párbeszédben.

A tanulmányút programja

2005-től kezdve a magyar szociális partnerek tanulmányutakat szerveztek a szociális párbeszéd brüsszeli székhelyű intézményeibe. Ezek a látogatásokon a vegyipar, a bányászat, az elektromos gépgyártás, a könnyűipar, a postai szolgáltatások, a légi közlekedés, a helyhatósági szolgáltatók és a vízművek képviselői vettek részt.

A 2-3 napos látogatások megnevezett célja az volt, hogy hasznos lehetőséget kínáljanak a résztvevőknek, hogy teljesebb képet kapjanak az európai szintű szociális párbeszédéről, és hogy ezeket az ismereteket és tapasztalatokat felhasználják az ágazati párbeszéd helyzetének javítására Magyarországon. A látogatások megkönnyítették a rendszeres és személyes kapcsolattartást a magyar szociális partnerek és ezek EU-szintű megfelelői között.

A tipikus látogatási napirend alábbi összegzését a 2009-ben korábban lebonyolított látogatásból származik, amelyen vegyipari szakemberek vettek részt:

Időpont	Előadás
9.15-10.30	Hogyan hozzák létre és vezetik a nemzeti szövetségek saját képviselői irodákat Brüsszelben, beleértve belső struktúrájukat és a vállalt szerepköröket. A látogatás része a német vegyipari szakszervezet tapasztalatainak egyik esettanulmánya.
10.45-12.00	Az ETUC (az Európai Szakszervezeti Szövetség) általános tájékoztatója többek között a struktúráról, a funkcióról és az európai szintű szociális párbeszédben vállalat szerepköréről
14.00-15.15	A CEFIC (Európai Vegyipari Tanács) bemutatása – benne a vegyiparral kapcsolatos aktuális európai tevékenység áttekintése
15.30 – 17.00	Az ECEG (az Európai Vegyipari Dolgozók Csoportja) bemutatása, benne a társadalmi párbeszéd áttekintése a munkavállalók szempontjából.

Neumann László, a Magyar Politikatudományi Intézet képviselője szerint egy 2008-ban kiadott jelentésben (www.eurofound.europa.eu/eiro/2008/10/articles/hu0810039i.htm) az áll, hogy az ágazati szociális párbeszédben érintett több mint 1000 munkavállaló és szakszervezeti tag számára volt előnyös a mintegy 280 tanulmányút (lásd a következő táblázatot).

2005		2006		2007	
Látogatások száma	Résztvevők száma	Látogatások száma	Résztvevők száma	Látogatások száma	Résztvevők száma
103	530	71	257	106	304

Kétségtelen, hogy az ágazati szociális párbeszéd bizottságok megalakítása jelenti az évtized egyik legjelentősebb kezdeményezését a magyarországi ipari kapcsolatrendszer átalakítását illetően. Az utóbbi években az

ágazati tevékenységek mind országos, mind EU szinten oly mértékben erősödtek, ami korábban nem volt várható. Ez a projekt ennek a megerősítési folyamatnak a része.

Mindazonáltal a magyarországi ágazati szociális párbeszéd segítését célzó erőforrások lefoglalása és a létrejött ágazati szociális párbeszéd bizottságok nagy száma ellenére a megfigyelők azt javasolják, hogy a bizottságok aknázzák ki teljes potenciáljukat. A teljesítmény szektoronként jelentősen eltérő, de az együttműködésben régen résztvevők esetében marad a teljesítmény a legerősebb. A tanulmányutak feltárták az ágazati szociális párbeszéd folyamatos gyengeségeit Magyarországon, ugyanakkor helyi kezdeményezéseket is ösztönöztek, valamint hatással voltak a nemzeti és ágazati szociális párbeszéd gyakorlatokra.

Munkatárs: Lotos Adrienn (MGYOSZ)

